

Helsingfors/Mariehamn 28.1.2009**Nr 4/09****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
19.12.2008, nr 188-189/2008.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 19.12.2008 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd (nedan blankettlagen),
2. Landskapslag om upphävande av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Enligt blankettlagen, som ersätter den tidigare landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet, tryggas underhållet för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år genom underhållsstöd på så sätt att rikets lag om underhållsstöd (FFS 580/2008, nedan rikslagen) med vissa avvikelser ska tillämpas i landskapet Åland inom landskapets behörighet. Ändringar i rikslagen ska tillämpas från det de träder i kraft i riket. De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen sköts av Folkpensionsanstalten ska i landskapet skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet. Underhållsstöd för en i landskapet stadigvarande bosatt person under 18 år betalas av landskapets medel.

Rikslagen innehåller bestämmelser om barns rätt till underhållsstöd, underhållsstödets belopp, förfarandet för beviljande och utbetalning av underhållsstöd, indrivning av underhållsbidrag samt återkrav av underhållsstöd och underhållsbidrag, samt överklagande.

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Landskapslagen gäller socialvård, landskapets myndigheter samt kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 4 och 13 punkterna i självstyrelselagen.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 3, 6 och 7 punkterna i självstyrelselagen statsmyndigheternas organisation och verksamhet, förmynderskap, familjeförhållanden och barns rättsliga ställning.

I rikslagen ingår även bestämmelser om indrivning av underhållsbidrag, preskription av regressfordran, återkrav av underhållsstöd och underhållsbidrag samt utmätningförbud vilka angelägenheter – helt eller delvis – är att hänföra till området för rättskipning, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen. Detta gäller även de processuella stadgandena om rätten att inför domstol för barnets räkning föra talan om fastställande av underhållsbidrag eller höjning av dess belopp.

Till den del blankettlagen berör områden som hänförts till rikets lagstiftningsbehörighet kan de på inledningsvis angivet sätt intas i landskapslagen.

Enligt blankettlagens 2 § 1 mom. ska de förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen sköts av Folkpensionsanstalten i landskapet Åland skötas av landskapsregeringen såvitt fråga är om uppgifter som hör till landskapets behörighet. Eftersom denna bestämmelse inte närmare preciseras kan den leda till oklarheter vid tillämpningen, men den föranleder inte anmärkning ur behörighetssynpunkt.

Enligt blankettlagens 2 § 2 mom. kan landskapsregeringen med stöd av 32 § i självstyrelselagen samtycka till att de förvaltningsuppgifter som avses i 2 § 1 mom. i enlighet med en överenskommelseförordning överförs genom avtal till Folkpensionsanstalten. Av social- och miljöutskottets betänkande framgår att denna överföring är avsedd att regleras i en överenskommelseförordning och bestämmelsen har ingen rättslig verkan utöver det som anges i självstyrelselagen.

I blankettlagen har rikslagens bestämmelser om överklagande inte undantagits. Kapitlet gäller anförande av besvär över, rättelse av sakfel eller undanröjande av Folkpensionsanstaltens beslut. Oaktat dessa bestämmelser gäller bestämmelserna i 25 § i självstyrelselagen om anförande av besvär över landskapsregeringens beslut.

Rikslagens 8 kap. reglerar erhållande och utlämnande av uppgifter. Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att regleringen av personregister är ett rättsområde som inte finns angivet i självstyrelselagen. Lagstiftningsbehörigheten i fråga om personregister bör därför bedömas utgående från de rättsområden landskapslagen kan beröra. Regleringen av personuppgifter berör även det i 10 § i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet. Nämda lagrum förutsätter att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Landskapslagen berör således de i 2 kap. i grundlagen angivna medborgerliga rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen. Till den del bestämmelserna om erhållande och utlämnande av personuppgifter i rikslagen kan anses beröra det i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationer finner att landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd och landskapslagen om upphävande av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Mäenpää och Olsson.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare